

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen minden nap reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: " 9.— " " 4.50 "

Főszerkesztő:
Dr. VARGA LAJOS.
Felelős szerkesztő:
SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

Apponyi kulturális törekvései.

II.

(M.) Nagyon gyakran hangzik fel Magyarország ellen a vád, hogy kulturtörekvései minden téren a chauvinizmus korlátai közt mozognak s hogy a nemzetközi szellemi és művészeti áramlatok elől konokul elzárkózik.

Ezen vád ellen hiába tiltakozik, hiába védekezik; a politikai intrikák mindig eléje vágnak. Csak olykor-olykor, amikor valamely nagyszabású kulturalkötés fűződik Magyarországnak, sikerül eloszlatni a mesterségesen támasztott ködöt.

Ugy volt ez legutóbb a népkutatás emelése érdekében létesített törvénnyel, melyet egyes nemzeti-ségi agitátorok a chauvin erőszakosság kiáltó bizonyítékának bélyegeztek, mégsem sikerült a külföldi sajtót meggyőzni arról, hogy itt egy európai művelődés-törekvő modern ország korszakos reformjáról van szó, mely a nemzeti irány jogos érdekeinek megóvása mellett egyébként a feltétlen nyelvi és szellemi szabadság alapján áll. Egy ilyen újabb alkotás, mely szintén a Wekerle-kabinet egyik európai nevű tagjának, Apponyi Albert grófnak a nevéhez fűződik, a budapesti zene-

akadémia palotája, melyet fényes társadalmi és művészeti ünnepek keretében a múlt napokban avattak fel új rendeltetése számára. Olyan intézmény ez, mely létesülése óta mind e mai napig, művészeti fejlődésének egész menetével ékesen szóló bizonyítéka Magyarországnak és amely a nemzetközi zene lelkes ápolásának jegyében érte el mai virágzását és jelentőségét.

Működésének ezt az irányát és tradícióit egyébiránt megszabták a budapesti zeneakadémia alapítói: Liszt Ferenc, a világhírű zeneherosz, Volkmann Róbert és Erkel Ferenc, akiknek tüneményes sikerei csak hamar az egész világon elterjesztették ennek a zenei főiskolának a kiváló hírét.

Liszt halála után a zeneakadémia vezetését Mihalovich Ödön, Wagner lánglelkű tanítványa, az európai hírű zeneszerző és művész, vette át, aki a külföld összes zenei körei által elismert magas nivóra emelte.

Liszt Ferenc s egyáltalában az alapító nagy triász hagyományainak a kor haladásával összhangzó ápolása által Mihalovich is büszke öntudattal tekinthet az akadémiából kikerült virtuózok diszes sorára, akik a budapesti zenei alma mater

dicsőségét világszerte hirdetik, mint pl. hogy csak néhányat említsünk az ifjabbak közül: Dohnányi, Geyer Stefi, Vecsey Feri stb.

Mihalovich is mindig arra törekedett, hogy a tanári karban európai nevű jelesek gyűjtsön maga köré. Popper Dávid, Koessler János, Moshammer Román, Passy-Cornet Adél, Thomann István, Ábrányi Kornél, Gobbi Henrik, Huber Károly, Herzfeld Viktor, Hubay Jenő, Maleczkyné, Szautner Zsigmond és mások művészi tudásuknak javát fordították az intézet sikereinek növelésére.

A budapesti zeneakadémia először a régi Budapest halpiacának egyik szerény házikójában nyert elhelyezést. Liszt, Volkmann és Erkel itt tették le a művészet eszményi oltárának alapköveit. Később az Andrassy-uton saját épületet kapott az intézet, de hirenek növekedő terjedésével a növendékek, tanszakok és tanfolyamok száma is ugy megnőtt, hogy az új század küszöbén egy új és méltó otthonnak létesítése elodázhatlan szükség gyanánt lett felismerve. Az új palota a gyárutának a király-utca felé sarkaló részén emelkedik, mely ez alkalommal a Liszt Ferenc-tér nevet kapta. Koró Flóris és Gergely Kálmán műépítészek tervezték. Homlokzata három utcára szól. A palota, bár

Dr. Thaly Kálmán életéből.

— A „Debreczen“ eredeti tárcája. —

Írta s a Thaly-ünnep diszebedjén elmondta:
Márton Imre.

Érdekes epizódok.

Ausztriának réges-rég botor el nem muló vágya, Magyarországot önállóságától megfosztva „Lajthán tül rész“ elnevezés alatt földrajzi fogalomná törpítve, saját tartományai közé bekebelezni.

E vágyának elérésére tett is Ausztria több kísérletet. De e kísérletek közül minket ma, tárgyi összefüggésnél fogva főleg az a kísérlet érdekel, melyhez mintegy kétszáz évvel ezelőtt Kollonics érsek írta meg a hírhedt receptet, kimondván, hogy Magyarországot előbb koldussá kell tenni, azután katholicizálni s végre germanizálni.

A programnak első pontját a koldussá tétel Ausztria végrehajtotta oly kegyetlenséggel, hogy pusztítása a tatároknak vagy vandaloknak is becsületekre vált volna. De már hitéből s magyarságából magát kiforgatni nemzetünk nem engedte, inkább szenvedett, küzdött 8 éven át ideális fejedelmünk, II. Rákóczi Ferenc vezérlete alatt.

Azóta 200 év pergett le, s most legújabbán azt látjuk, hogy Bécs megint a Kol-

lonics-féle receptet vette elő, mert vagyonnal támadja. És ehhez eszközül most a socialdemokratákat zudítja reánk, akik ugyancsak radikális uton járnak el.

Koldusokká teszik népünket egymást érő sztrájkok rendezésével, melyek miatt nincs munkájuk, nincs kenyérük.

Egyik elvüket képező istentagadásukkal ki akarják bennünket vetközteni hitünkbeli, hogy ne legyen többé „Erős várunk nekünk az Isten“.

A haza fogalmának tagadásával pedig elő akarják készíteni, hogy ne törődjünk magyarságunkkal, hanem közömbösen vállaljuk el az osztrák polgárságot.

Természetes levén, hogy hasonló betegségnek az orvossága is hasonló: a Rákóczi korbeli alakban fölépített támadással szemben ellenszerű kuruc erényekre volt és van szükségünk.

És adjunk hálát a gondviselésnek, hogy nekünk ajándékozta Thaly Kálmán, aki életének legfőbb céljaul a Rákóczy-korszak tanulmányozását s a Rákóczy szellem terjesztését tűzte ki s e végre örökbecsű irodalmi munkásságával honfitársai előtt föltárta ama nemeslelkű fejedelemnek csodás jellemét, honszerelmétlő égo szívét, hősiességét s határt nem ismerő öntelaldozását.

De Thaly Kálmán nem elégedett meg az irodalmi munkássággal. Ezenfelül mint

képviselő is lelkes apostola volt a függetlenségi eszméknek, melyeknek sajátos módon es közvetlen nagy hatással tudott terjedést biztosítani.

Mintegy husz évvel ezelőtt részt vett a tiszaháti választási mozgalomban. Midőn a független jelölt Uray Imre Mezőtarpan elmondta programbeszédét, Thaly Kálmán fölszólította azon választókat, kiknek a kuruc Esze Tamás volt az elődjök, hogy jöjjenek közelébe. Az így körüte csoportosult utódok közül a legidősebbnek éppen a községi bírónak zászlót adott a kezébe, folkérvén mint a fejedelem történetírója, hogy ezt a zászlót juttassa diadalra. A zászlóra ez volt írva: „Mezőtarpa kuruc volt, Mezőtarpa kuruc marad“. Az Esze utódok s a népe zászló alatt bejárák Tarpát s a választó kerületnek többi községeit s Tisza Kálmán a maga miniszterelnöki és pénzügyminiszteri összes hatalmával sem tudta meggátolni az Uray Imre megválasztását.

Majd midőn 1903-ban eljött a Rákóczi-korszakbeli szabadsághere kedetének kétszázadik évfordulója: dr. Thaly Kálmán államférfiúi bölcsességgel ragadta meg ezt a kedvező alkalmat.

Valaha Mózes a Kánaán visszahódítására a pusztában nevelt magának harca edzett ifjuságot. Dr. Thaly Kálmán is montha csak sejtette volna, hogy nagy megpróbál-

minden ízében modern szellemű, mégis a szigorúan klasszikus hagyomány alapján áll. A főhomlokzatot Liszt Ferenc bronzszobra díszíti. Ez a nagyarányú monumentális homlokzat hatalmas oszlopaival, főpárkányával, nagy gránit ivű főkapujával, finom részleteivel és előkelő anyagának stilszerű alkalmazásával a palotának előkelő és komoly külső képet ad. A főhomlokzaton hat dombormű kép tünteti fel a zeneművelés történetét. A belső beosztás és berendezés is mintaszerű. A nagyszabású hangverseny-diszterem 1500 hallgatót és 250 közreműködőt képes befogadni.

A felavatással kapcsolatban öt nagyszabású hangverseny volt, valószínűs zenei olimpiai játékok, melyhez a külföld számos zenei celebritása eljött Budapestre s melyeknek műsora egyúttal, az intézet fejlődésének történetét is visszatükrözte. Érdekes intézése a sorsnak, hogy éppen Apponyi Albert gróf volt az a ki három évtized előtt mint új országgyűlési képviselő első felszólalásában, ugynevezett szűzbeszédjében, sürgette a zeneakadémia létesítését, hogy tehát ezen alkotás első fogamzása ugyanazon államférfiúnak az érdeme, a ki az események alakulása folytán abba a helyzetbe jutott, hogy a zeneakadémia monumentális végleges otthonát mint a nemzeti kultúra hivatott vezérférfia felavathassa.

Még mindig a cselédtörvény.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 4.

Csuf, erős, szeles idő és ennek megfelelően hihetetlenül gyenge az érdeklődés az ülés előtt. Ennek a gyér látogatottságnak előnye is van, remélik, hogy simábban mennek keresztül most már a paragrafusok.

tatásnak nézünk elébe: bejárta hazánkat — mint a diszközgyűlésen maga mondá — „Pozsonytól Brassóig és Máramarostól Zimonyig” s nagy tudáson alapuló s nagy sikerű gyűjtő szónoklataival a közszellemet országsszerte felszabadította, megmunkálta a szabadság és függetlenség iránti vágyat megerősítette. Szónoklatai nyomában — saját szavaival élve — „végig viharzott a Rákóczi kuruc szellem imádata”. És ezzel nagy fordulatnak vetette meg alapját, mely nem is váratott soká magára, mert egy év múlva, 1905 január 26-án az akkor lezajlott képviselőválasztáson a függetlenségi elvek felülkerekültek s az álszabadeivű rendszert és kormányt elseperték. Ez óta van Debrecenben ismét mindhárom választókerületben függetlenségi képviselő!

A kedvező fordulat előidézésében s nemzetünk ellenálló képességének, a csakhamar bekövetkezett nagy megpróbáltatáshoz való fokozásában dr. Thaly Kálmánnak bizonyos oroszlánrésze s elvülhetetlen érdeme van. Hát még annak kivívásában, hogy a nagy fejedelmek hamvainak hazahozását az udvar is engedélyezte!

Most már csak az van hátra s az lehet legfőbb vágyunk, hogy II. Rákóczi Ferencnek, valamint hamvai otthonra találtak a hazában, éppen úgy szelleme is a magyar királyi palotában állandó hajlékra leljen s nemzetünknek felvirágzását s boldogulását biztosítsa.

Justh Gyula ki is jelenti a folyosón, hogy ma vagy holnap talán bevezetik a cselédtörvényt. Nagyobb vita is várható az 54. szakaszról, egyébként azonban nincs kilátás nagyobb vitára.

Napirenden a cselédtörvény van, ezt megfelelőleg pedig a tegnap elfogadott törvények harmadszori olvasása.

Justh Gyula elnök tíz óra után megnyitja az ülést.

Elfogadják harmadszori olvasásban is a koronázási jubileumról tegnap elfogadott törvényt, valamint a koronaértékről és a pénzszerződésről szóló javaslatot. A jegyzőkönyv erre vonatkozó részét rögtön hitelesítik és a törvényeket átküldik a főrendiháznak.

Következik a cselédtörvény részleteinek tárgyalása.

Förster Ottó a 46. szakaszhoz módosítást ajánl.

Pető Sándor a házi fegyelemre vonatkozó kifejezés kihagyását ajánlja.

Darányi Ignác nem fogadja el Pető indítványát. Förster módosítását elfogadja.

A Ház a szakaszt Förster Ottó módosításával fogadja el.

A következő két szakaszt vita nélkül elfogadják.

Hammersberg László a negyvenkilencedik szakaszról kisebb módosítást ajánl.

A módosítást elfogadják.

Az ötvenharmadik szakaszig vita nélkül fogadták el. Az ötvennegyedik szakaszt Förster Ottó módosításával fogadták el, hogy az csak az éves cselédekre vonatkozik.

Az ötvenhatodik szakaszt vita nélkül elfogadják.

Bernáth István az 57. szakaszról kiemeli, hogy ez a legfontosabb intézkedése az egész törvénynek, az ellensúlyozza a javaslat humánus intézkedéseit. Ha szociális igazságtalanságról beszélnek e javaslat kapcsán, ne felejtjük el, mélyen szociális igazságtalanság ér bennünket az osztrák kartellek terén például.

Nagy Dezső: Önálló vámterület kell. Bernáth István a szakaszt elfogadásra ajánlja.

Gróf Thoroczky Miklós a szakasz stilizálását kívánja.

Giesswein Sándor tudja, hogy a gazdasági sztrájknál figyelembe jön bizonyos nemzeti érdek is. Mégis azt az orvosságot, amit a bajok ellen ez a szakasz ajánl, nem találja józnak. Az ipar terén a konzervatív nemzetgazdák is kénytelenek elismerni, hogy a sztrájkok az egész ipar helyzetét emelték. A sztrájkon felül mutatkozik már a békés elintézésre való törekvés, Erre valók a különböző egyeztető bizottságok. Felemlíti az ezekre vonatkozó külföldi példákat. Az alapelvek ugyanazok a mezei munkánál is, mint az ipar terén. E téren nekünk, mint agrárállamnak, elől kellene járnunk. A legnagyobb hiba, hogy ez a javaslat kimondja a büntetést, anélkül, hogy megvizsgálná, nincse-e provokálva a sztrájk. A szakaszt nem fogadja el, nem várja tőle azt, hogy visszatartsa a mezei munkásokat a bérmozgalmaktól. Ha mégis elfogadja a Ház a szakaszt, javasolja, mondják ki, hogy a földmívelési miniszter hat hónap alatt törvényjavaslatot köteles beadni a mezőgazdasági munkások bérmozgalmait egyeztető intézményről.

Nagy György a szakasz helyett enyhébb intézkedést ajánl. Az izgatók, a csábitók, megbüntetését helyesnek tartja. A munkásokat azonban sehol a világon el nem itélik békéltető eljárás nélkül.

Pető Sándor nem fogadja el a szakaszt, amely laza szövegezésével a közigazgatási hatóságoknak minden visszaélésre jogot ad. Ismerteti a földmívelési minisztérium gazdasági munkabér-adatait. Az egész országban három járásban okozott sztrájkot a munkáshiány és csak egyben a szocializmus. Mint az előtte szólók, ő is képtelenségnek tartja, hogy a békéltető eljárást mellőzve itélkezzenek sztrájkolók felett. A szerződés szentségének fogalmát a munkaadók hozzák a törvények és természetesen a saját gazdasági érdekeik szerint hozzák. Nagy hibája a törvénynek, hogy míg a sztrájkolókat sújtja, a munkaadók összebeszéléséről, a kizárásokról nem intézkedik, holott ez a veszély

már fenyegetett, mikor a békésmegyei gazdák kulikat akartak behozni.

Ernst Sándor nem tartja felelősség nélkülöknek — szemben az előtte szólóval — a tömeget. Mert mit vélné a felelősségről Pető, ha őt a tömeg meglincselné? (Derűtlenség.) A mezőgazdaság terén az egyeztető bizottság halogatásait nem lehet tűrni. A dolgozni akaró munkást pedig minden terrorizmustól meg kell védeni. (Helyeslés. Az előtte szólót megértette volna, ha az aratási sztrájkokról beszélt volna.)

Elnök: Azért nem beszélt az aratási sztrájkokról, mert arról most nem szabad beszélni, lévén a cselédtörvény napirenden. (Nagy zaj a néppárton.)

Zboray Miklós: Összefügg! A két tárgy összefügg.

Egy hang: Ez a klotür. (Nagy zaj.)

Ernst Sándor a szakaszt elfogadja.

Mezőfi Vilmos szerint a sztrájak a dolgozni akaró munkásokat sem védke csak elkésztik a munkásokat. Felemlíti, hogy a nagysúrányi uradalom sztrájkját az alispán önkéntes közbelépése békésen kiegyenlítette. Az izgatókat eltoloncolták (nagy zaj, közbeszólások: ugy kell! No látja!) a szolidaritást azonban büntetni nem szabad, mert hiszen az alkotmányvédelemben is a szolidaritás volt a fő. A szolidaritás a legszentebb emberi érzés. (Nagy zaj. Az elnök cseppet. Nemcsak károsnak, hanem utra nem vezetőnek is tartja a szakaszt. Semmiféle drákói intézkedés nem akadályozza meg a sztrájkot. (Nagy zaj.) Az eredeti törvényben legább egyenlő mértékben mért és büntetést szabott ki az összebeszélő gazdákra is. A mostani szövegezés egyoldalú. Kéri báró Wesselényi Miklóst, aki már 1832-ben lelkesen szállt sikra a jobbágyokért. (Nagy zaj.) Kéri a szakasz elvetését.

Elnök: Tíz percre szünetet ad.

Szünet után.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter Petővel szemben kijelenti, hogy a törvény sok előnyt biztosít a cselédnek, ezért nincs szükség arra, hogy a sztrájkszakasz a gazdákat is sújtja. A szakasz a dolgozni kívánó cselédek jogainak megvédésére való. A békéltető bizottságok felől már vannak tapasztalataink. Éppen az a cél, hogy a szerződés érvényessége felett vitázni ne lehessen, hogy ne legyen helye szerződéssel szemben semmiféle egyezkedésnek. A szakasz teljes fentartását kéri, gróf Thoroczky Miklós stiláris módosításával.

Bernáth István előadójá reflektál az egyes felszólalásokra.

A képviselőház a szakaszt gróf Thoroczky Miklós módosításával fogadta el. Giesswein Sándor határozati javaslatát elvetették. Az indítványozókon kívül csupán a demokraták szavaztak mellette.

Egyház és iskola.

Pályázat tanári állásra. Kiss Áron püspök pályázatot hirdet a debreceni református főgimnáziumnál megüresedett helyettes tanári állásra, melyet az alkalmazott tanárnak ez évi szeptember elsején kell elfogadnia. Javadalma: évi 1600 korona fizetés. Pályázati kérvények a főiskolai igazgatótanácshoz címezve, a főgimnázium igazgatóságához nyújtandók be, e hó 20-ikáig.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Hajduböszörményben évi közgyűlést tartott, melyen a választmányi tagok sorába Debrecenből Kiss Áron püspököt és Degenfeld József gróf egyházkerületi gondnokot választotta meg.

Siketnémák vizsgája és kiállítás. Gácsér József siketnéma intézeti igazgató tegnap bejelentette a városi tanácsnak, hogy az iskola növendékeinek ezévi vizsgáját június 23-án délelőtt és délután tartják meg, a városháza közgyűlési termében. A siketnémák kiállítását is rendeznek a vizsga alkalmából.

Akták Schönberger báróné multjából.

Polónyi Géza levele.

Utazás a levéltitok körül.

— Express tudósítás. —

— június 5.

Polónyi Géza volt igazságügy-miniszter, tudvalevőleg, levéltitok megsértése miatt is feljelentette Lengyel Zoltánt. Feljelentette azért, mert Lengyel közzé tette azt a levelet, amelyet Polónyi Géza még a régi jó időkben Schönberger bárónéhoz írt.

A vizsgálóbíró nem indította meg Lengyel ellen a levéltitok megsértése miatt a vizsgálatot. Az ügyész apellált ez ellen a határozat ellen és az ügy a táblára került. A tábla szintén ezen a véleményen volt, hogy Lengyel Zoltán nem követett el levéltitok sértést.

A btk. 327. §-a szerint csak „másnak szóló“, tehát idegen levéllel követhetők el azok a visszaélések, melyek a levéltitok megsértésének tényálladékát képezik. E szerint tehát a címzett, ki a mástól kapott levéllel mint sajátjával rendelkezik, a levéltitok megsértésének a vétségét el nem követheti, mert jogában áll a levelet bárkivel közölni és annak tartalmát tetszése szerint esetleg nyomtatvány útján is közzétenni.

Schönbergerné vallomása így:

Még 1906. évben több bünvádi feljelentés adatott be ellene, különösen pedig a budapesti kir. büntető járásbírósnál családi állás elleni vétség és becsületésért miatti volt ellene eljárás folyamatban.

Vázsonyi Vilmos ügyvéd hajlandónak mutatkozott az ő védelmét alvállalni, de csak úgy, ha Schönbergerné átadja neki a Polónyi Gézától kapott levelet, mert ez a levél volna a legjobb védelmi eszköz ezekkel a zaklatásokkal szemben, melyeknek okozója állítólag Polónyi Géza volt.

Báró Schönbergerné elismeri, hogy ennek folytán a kérdéses levelet Vázsonyi Vilmosnak kiadta és pedig abból a célból, hogy ő azt esetleg másoknak is megmutathassa és esetleg a járásbírósi tárgyalásnál is felhasználhassa.

A midőn Schönbergerné egy újságírótól megtudta, hogy Vázsonyi Vilmos a levelet fényképezéssel lemásoltatta, megijedt a következményektől és Vázsonyitól a levelet visszakérte; de midőn Vázsonyi felvilágosította, hogy a levél nala jó helyen van, Schönbergerné ebben megnyugodott.

Schönbergerné Fényes Lászlóval, mint újságíróval érintkezett, mert egyéb összeköttetésben vele nem állott, — ennél fogva a kir. ítélőtábla ezekkel az adatokkal beigazoltnak találta Vázsonyi Vilmosnak és Fényes Lászlónak azt az előadását, hogy Fényes László a báró Schönberger Béláné beleegyezésével és hozzájárulásával közzé-

tétel végett szerezte meg a levél-másolatokat.

Hogy Fényes László a levelet nem maga tette közzé, hanem azt közzététel végett dr. Lengyel Zoltánnak engedte át, nem változtat azon a ténymegállapításon, hogy báró Schönbergerné a közzétételt megengedte.

Városháza és vármegye.

A villamosmű szerelési szabályzata.

A villamosmű szerelési szabályzatát a város világi bizottsága teljesen elkészítette s szövegét véglegesen átsimította. A szabályzati terv ma már nyomdába is kerül s a törvényhatósági bizottság tagjainak a jövő hét során már módjukban lesz áttanulmányozni. A szövegezés munkáját Körner tanácsnok, Debreczeni és Aberle mérnökök végezték.

Régi magyar nemesi családok. A polgármesternél mánásasszony-gyűjtő járt tegnap, Ráday Gedeonné grófnő, aki a Nagy Iván-féle „Régi magyar nemesi családok“ c. díszmű második kiadását ajánlotta megvételre a városnak. A polgármester a hatalmas munkát 200 koronáért megrendelte.

Vármegyei közigazgatás. A vármegye közigazgatási bizottsága e hó 10-én hétfőn a főispán elnöke mellett rendes havi ülést tart, melyen a szakelőadók jelentéseinek kívül több más fontos ügyet is tárgyal.

Az alispán itthon. Kovács Gyula alispán Hajduböszörményből negyedfélnapi ott tartózkodás után hazaérkezett s máától kezdve hivatalos órákat tart.

Sóvágoék monstre pöre.

Esküdtszéki főtárgyalás.

Ötödik nap.

— június 5.

(Saját tudósítónktól.) A debreceni esküdtszéki bíróság tegnap folytatta Sóvágo és hat büntársainak bünpörét, mely ugyancsak bővelkedik rendkívül bonyolalmas részletekkel. A tegnapi tárgyaláson különben az összes tanukat már kihallgatták, úgy, hogy a bizonyítás utolsó fázisához értek el tegnap, amikor is már az iratok felolvasásával is végeztek.

Holnap a vád és véd beszédekre kerül a sor. Ez valószínűleg egy napot teljesen igénybe vesz, ezután az esküdtekhez intézendő kérdések szövegezése következik. Ezután jön az esküdtek igazmondása alapján az ítélet, mely előreláthatólag szenzációsnak ígérkezik.

Az esküdtszéki tárgyalás tegnapi tárgyalásról tudósítónk a következőket jelentí.

Mi történt a fogházban?

Kedden délelőtt első tanu ismét Szepessy fogházfelügyelő volt. Szepessyt arra vonatkozólag hallgatták ki, mert Erdei tegnap azt vallotta, hogy őt a fogházfelügyelő folyton faggatta és hogy Siterivel szemben bizonyos kényszerrel alkalmazott. A vallomások szerint Szepessy valóságos kényszerrel gyakorolt, hogy a vádlottakat beismerésre bírja. Siteri azt vallja például, hogy őt úgy akarták beismerésre bírni, hogy még a szabadlevegőt is elzárták tőle és különben is a fogházfelügyelő ellenséges viszonyban volt vele.

Szepessy fogházfelügyelő tényeket hoz fel arra, hogy a vádlottak vallomása minden alapot nélkülöz.

Erdei: Nem úgy van. Nekem mondotta éppen a felügyelő ur, hogy miért nem ismerék be mindent, hogy három ember ül ártatlanul miattam,

— Ványira gondol?

— Igen.

— Hogy tudta ön, hogy a Ványi ítéletét már a felsőbb bíróságok is jóváhagyták.

— Petneházy Boldizsár segéd vizsgálóbíró mondta.

— Mikor, melyik hónapban mondta önnek?

— A dátumra nem emlékszem.

Ezután a tanu megesketésére vonatkozólag döntött a bíróság. A védők megelőzőleg a büntetőtörvénykönyvre hivatkozással elleneztek a megesketést, mert a fogházfelügyelő ténykedéseiből azt látják, hogy bár illettéltelenül, de a fogházfelügyelő valóságos vizsgálati működést fejtett ki a vádlottakkal szemben.

A törvényszék végre is úgy határozott, hogy Szepessyt megeskették. A végzés indoklásában kimondja a törvényszék, hogy az eskütételnek törvényes akadálya nincs.

A fogházfelügyelő Siterivel szemben az ügyészség egyenes utasítására alkalmazott erősebb rendszabályokat. Később pedig azért kapott fegyelmi büntetést, mert a fogházfelügyelővel szemben illetlen magaviseletet tanusított.

Sóvágo tanui.

Szepessy megesketése után Kelemen Gábor Hajduböszörményi rendőrfőkapitányt hallgatták ki. Nem mond lényeges dolgot.

Polgári Imre böszörményi csendbiztos kihallgatása következett.

— Emlékszik arra, hogy mikor Sóvágo kikerült a fogházból, felügyeletet gyakorolt a rendőrség és csendőrség? Hogyan történt ez az ellenőrzés.

— Naponként felkerestük lakásán.

— Hát arra emlékszik ön, hogy Sóvágo a kisvárdai postarablás miatt gyanuban volt.

— Ugy gondolom, hogy ebben az ügyben a csendőrség letartóztatta. Különben is oly sűrűn történt Sóvágo letartóztatása, hogy egyáltalán nem emlékszem az egyes esetekre.

Ballács Lajos csendőrmestert hallgatták ki ezután. Az általános kérdések után.

— Csendőri felügyelet alatt állott Sóvágo?

— Igen a fogházból kijövet nyomban felügyelet alá vettük.

— Azt tessék megmondani, hogy 1905 októberben, mikor a méliusz-teri rablógylósság történt — valóban erősebb felügyelet állott Sóvágo.

— Nem mindig egyforma felügyeletet gyakoroltunk felettük.

— Kérem őrmester ur, emlékszik arra, hogy a büdszentmihályi rablások utáni napon Kósa őrsvezető átjött Hadházzól, hogy kérdőre vonja Sóvágot emiatt a rablások miatt. Kósa mikor Sóvágot kérdőre vonta, ezen utóbbi alibit igazolt, hogy edes anyjával a vén kertben volt szilvát szedni.

— Arról nem tudok, mert mikor Kósa Böszörményben volt, én nem tartózkodtam otthon.

— Arra tessék felelni, hogy a felügyeletet végző csendőrök mindig itthon találják Sóvágot.

— Vajmi kevés szer. Minduntalan azt mondták náluk, hogy a kedvesénél van Sóvágo, de hogy ki az a kedvese, azt nem tudtuk meg soha.

Sóvágo: Nem tagadom én, hogy voltam a lányoknál. (Derűltég.)

Elnök Polgári Imre csendbiztoshoz: Kérem, hogy egyenesen feltegyem a kérdést, lehet az, hogy Sóvágo október 26-án, a büdszentmihályi rablások idején ott Böszörménybe letartóztatva lett volna.

— Erre egyáltalán nem emlékszem.

Miseri Sándor máv. főkalauz ezelőtt fogházor volt a debreczeni fogházban. Ismeri Mátyusnét, Sóvágot és Erdeit. 1905. év októberében Nyiregyházán — vallomása szerint — az állomáson látta Mátyusnét, ki kérdésére azt mondta, hogy Büdszentmihályra utazott.

— Vele volt akkor Sóvágo és Erdei?

— Nem, én legalább nem láttam.

Az italszerető Sóvágo.

A következő tanu Tóth Imre böszörményi szőlőmunkás volt. Sóvágoval találko-

zott az 1905. évi augusztusi vásár alkalmával Debreczenben.

— Milyen körülmények között találkozott Sívágóval?

— A lacikonyhán. Sívágóval volt itt még egy fiatal szőke magas uri ember.

— Ki volt ez?

— Ez ni. (Gáspárra mutat.)

Gáspár és Sívágó tagadják a tanuvalloást, hogy ők Debreczenben találkoztak volna.

Tóth Imréné, Nyíri Margit, Nyirinek az édes te-tvére azt val ja, hogy Gáspárt látta Sívágóval a vásári lacikonyhán.

— Részeg volt akkor Sívágó?

— Egy kicsit boros volt.

— Leült ez a Gáspár is az asztalhoz?

— Nem. Kihivta Sívágót a sátorból és úgy beszélt vele.

Sívágó: Tekintetes törvényszék, ezek a tanuk azt mondják, hogy nem voltam részeg, azt már pedig be tudom bizonyítani, hogy ugyancsak szeretem az italt.

Nyíri Zsuzsánna szintén részt vett azon a bizonyos lacikonyházason.

— Volt ott ez a szőke fiatalember?

— Igen.

— Mit csinált ott?

— Sívágó ott ült az asztalnál, egyszer csak bejött ez a fiatalember és megfogta a karját és megszólalt „Gyere Jani menjünk”. Sívágó erre felkelt és elment Gáspárral, aztán nem is láttuk a vásárban.

Kardos védő: Hát maguknak nem tűnt fel hogy Sívágó, az egyszerű parasztember ilyen urias külsejű emberrel van barátságban.

— Nem.

Kardos: Tóth Imre magának sem tűnt fel ez a dolog.

Tóth Imre: Nem tűnt fel, hisz akkor egy nagy konya kalap volt a fején. Akkor nem volt ilyen kinézésű.

Több kisebb jelentőségű tanuvalloások után az elnök a tárgyalást berekesztette és folytatását délután három órára tűzte ki.

Délutáni tárgyalás.

Sívágó hat tagu bünszövetkezetét tudvalólag Erdeiné haláloságyon fedezte fel. Erre a felfedezésre vonatkozólag Vajda védő szenzációs indítványt terjesztett a törvényszékhez. Kéri hogy hallgassák ki ez ügyben a rozsnyói vizsgálóbíró, aki ugyanis kiszállt annak idején az asszony lakására, hol az egész bandát leleplező vallomásokat felvette a halálos beteg asszonytól.

A törvényszék az ügyész meghaligatása után az indítványt elvetette.

E után az iratok felolvasása következett, melynek során csupán egy érdekesebb dolog került nyilvánosságra. Az ugyanis, hogy Gáspár évekkal ezelőtt Szatmáron egy ottani tó partján ellopott egy öltözet ruhát, melynek tulajdonosa a vízben furdott.

Majd a vádlottak által a fegyházban egymáshoz írt levelek felolvasására kért indítványt az elnök, a vád és védelem képviselőitől.

Vajda védő ellenzi a felolvasást.

Kardos Samu dr.: Szintén ellenzi azon levelek felolvasását, ellenben kéri, hogy a rozsnyói vizsgáló bíró jegyzőkönyve egész terjedelmében felolvassék Erdeiné vallomásáról.

A törvényszék ezután visszavonult, öt perc szünet után hirdették ki a végzést, mely szerint az Erdeiné vallomásáról szóló iratokat nem olvassák fel, ellenben elrendelték zárt tárgyalás alatt Sívágó és Erdeiné levelei felolvasását.

Ez után a tárgyalás folytatását ma reggel kilenc órára tűzték ki.

Színház.

* **A nyíregyházi szezon vége.** Zilahy társulata a hét végén fejezi be a kitünően sikerült nyíregyházi idényt. — Az utolsó hét műsorának legnagyobb szenzációja a Salome előadása volt. A darab, melyet társulatunk Nyíregyházán mutatott be először, zsfolt ház előtt teljes sikert aratott. Az ottani sajtó Hahnel Arankát, ki a címszerepet játszotta, egekig magasztatja, többek között a következőket írván felőle:

— Csodálatos nagy művészetét csak most ismertük meg egész nagyságában. Ilyen szépnek, ilyen fenségesnek még nem láttuk soha. Szerelmi őrjöngései borzalmasan megrázták a közönség idegeit. Szinte féltünk a szinpadra nézni. A buji, a testet kívánó némben irtózatossá sikongása velőket hasított Csodaszép volt, de borzalmas is. A táncba pedig vért forraló, mesteri.

Ma mutatják be a Szávay operettjét, a Szép Ilonkát. Az operaelőadások közül eddig a legnagyobb sikert a Vig özvegy operettel aratta a társulat, melyben különösen Zilahy hynét ünnepelte a közönség. Énekével és játékaival rövid időn kétszer is jubilál az operettel. Június 6-án ér véget a minden tekintetben sikerült színházi idény, hogy két hónapi szünet után augusztus 6-án újból megkezdje a működését Máramaros-szigeten.

LEGSZEBB PANAMA ÉS SZALMAKALAPOK FEKETÉNÉL.

Sztrájkvilág Debreczenben.

Mi van az asztalossztrájkjal?

A szobafestők szakegylete.

— június 5.

(Saját tudósítónktól.) Debreczenben a tavaszi és nyári hónapokat erősen uralják a munkáskérdések. A sztrájkmozgalmak és egyéb munkásügyek kerülnek nap-nap után felszínre, természetesen nagy emociót keltve az ipari körökben.

A munkaközvetítő.

Legutóbb például a munkásság körében az keltett izzó elkeseredést, hogy az építőparosok szövetsége megalakította a munkaközvetítő hivatalát, amelynek igénybevételét kötelezővé tették minden építő munkásra, kivéven a kőmives segédekét, akiket amugy is szerződésük köt le még egy évig.

Nehéz körülmények között kezdte meg ez a munkaközvetítő hivatal működését június elsején. A munkások bár részlegesen, de erősen harcoltak ellene és több szakmánál

kijelentették, hogy inkább elhagyják a várost amint hogy magukra nézve kötelezőnek ismerjék el a mesterek munkaközvetítését, vagy mint ők nevezik, a bárca-rendszert.

Nagy harcokra és küzdelmükre volt ennél a kérdésnél kilátás, azonban a kölcsönös megegyezés alapján a munkásság harcoló elemei engedtek rideg álláspontjukból és már eddig is mintegy 160—170 munkás írta alá a belépési nyilatkozatot, vagyis ismerte magára nézve kötelezőnek a mesterek munkaközvetítését. Igen erős még az ellenállás a vas- és fémmunkás szakmában, de remélhetőleg pár nap alatt itt is elsimulnak az akadályok.

Az asztalosok sztrájkja.

Debreczen ipari életében alig van példa oly hosszantartó sztrájkja, mint az asztalos munkások mostani már három hónapja tartó bérmozgalma. Többrendbeli békéltetés kísérlet történt ez ideig, de minden siker nélkül, a fennálló ellentéteket nem sikerült elsimítani.

Most ebben a sztrájkban újabb fejlemény adta elő magát. Tudvalevően a sztrájkolók legerősebben a munkaadók közvetítése ellen küzdöttek.

A legutóbbi békéltető tárgyalásokon a munkaadók lemondtak arról, hogy a munkásokra nézve kötelező legyen a mesterek munkaközvetítése, miáltal a béke ügye nagy lépéssel haladt előre. Most már úgy áll a helyzet, hogy csupán a munkaadó és bérkülönbségek állnak fenn a harcoló felek között, amelyeket azonban minden bizonyal rövidesen sikerül a sűrűn tartott békéltető tárgyalásoknak eloszlítani.

A festők szakegylete.

Nagy port vert fel annak idején, hogy a belügyminiszter március végén a debreceni szobafestő- és mázólo segédek szakegyletét feloszlatta. Ismeretesek azok is, melyek arra indították a minisztert, hogy a szakegyletet feloszlassa. A szobafestő munkások azonban nem egy könnyen törődtek bele a feloszlátásba és azóta folyton küzdenek, hogy egyletüket újra megalakítsák. Tegnapelőtt tartottak ez irányban szakgyűlést a szobafestők és kimondták, hogy szakegyletüket újra megalakítják.

Szintén pár nappal ezelőtt a debreceni pincérek egy része szabad szervezetet alakított. Hogy a belügyminiszter megerősít-e ezeket a szervezeteket, az persze más kérdés. Annál is inkább kétséges ez, mert a belügyi kormány mostanában ugyancsak nagy erállyel látott hozzá a szakegyletek megrostálásához.

Kitünő fehér asztali bor
1 liter 36 kr.
Komlóssy Lajos
czégnél Debreczen, Piacz-u. 1. sz.
Telefon 213. sz.

Nyelviskola. Felnöttek oktatása. Széchenyi-u. 19.

◀ Német-, francia-, angol- társalgó- és irodalmi nyelv. ▶

Hivatalos órák egész délután.

Hírek.

A „Debreczen” szerkesztősége és kiadó-hivatala Arany János-utca 2. (Hungária épület), földszint, a Kereskedelmi csarnok ... lépcső-folyosóján. Telefon 412 ...

Büntetés a elől a halálba.

Takarékkönyv és gyufaoldat.

Öngyilkosság a felfedezett bűn miatt.

— június 5.

(Saját tudósítónktól.) Pataki Lajosné, Bartha Juliánna a Téglyás kert II. járás 74 szám alatt lakott férjével és gyermekeivel. Az asszony férje szegény napszámos ember ki két keze munkájával keresi mindennapi kenyerüket. Ugyanabban a házban lakik Szücs Gábor földmives, ki szorgalmas munkával lassanként összekuporgatott 100 koronát, amelyet aztán az egyik helybeli takarékpénztárban helyeztet el.

Féltve őrizte a szegény ember az összes kincsét és vagyonát őrző könyvet a szekrényben, honnan azonban a mult napokban mégis csak elveszett. Kereste mindenütt nagy elkéséssel, de nem találta. Végre is feljelentette az esetet a csendőrségnek, mely rögtön szigorú nyomozást indított a tettes kiderítésére.

A csendőrök napokig hiába nyomoztak, történt azonban, hogy Pataki Lajosné többet látták tegnapielőtt a takarékpénztárba, hol egy betéti könyvet vittatott be kerek száz koronára. Ezt a pénzt az asszony átadta az urának, hogy ő ezt apródonként megtakarította. A becület ember nem is sejtve a pénz eredetét, nagyon megörült, kiváltképpen annak, hogy milyen takarékos asszony az ő felesége.

Pedig nem épen úgy volt. A dolog tudomására jutott a nyomozó csendőröknek, kik vallatásra fogták az asszonyt, hogy honnan vette a pénzt. Az asszony nem tudta okát adni, sőt a további felmerült bizonyítékok azt derítették ki, hogy a takarékpénztári könyv tolvaja senki más mint ő.

A felfedezés legkínosabban érintette Pataki Lajost, ki heves szemrehányásokkal illette tegnap este feleségét. Heves szóváltás történt közöttük, majd pedig a férj eltávozott.

A férj távollétében az asszony elkéséredésében a büntetéstől félelmében végzetes tette határozta el magát. Hirtelen egy csomó gyufát feloldott egy pohár vízben és azt fénekig kiitta.

A gyufaoldat rettenetesen összeégette az asszony belső részeit. A földön fetrengve talált rá a később hazatérő Pataki, aztán be szállította a közkórházba, hol azonnal gyomormosást alkalmaztak.

Az életunt asszony állapota az éj folyamán oly súlyosra fordult, hogy még az éjjel kihallgatta Vetéssy Béla rendőrfogalmazó. Vallomásaiban a lopást beismerte az asszony.

— **Személyi hír.** Benedek János dr., a hajduböszörményi választókerület országgyűlési képviselője feleségével együtt néhány napot Debreczenben tölt.

— **A koronázási évforduló Debreczenben.** A koronázás negyvenedik évfordulóján az összes debreczeni egyházak ünnepi istentiszteletet tartanak. A városi tanács, Weszprémy főispán és Kovács polgármester vezetése mellett valamennyi istentiszteleten testületileg vesz részt, nemkülönben a vármegye tisztikara is, az alispánnal élén. A városházán szombaton délelőtti hivatalos ünnep lesz.

— **Előléptetés.** A pénzügyminiszter Máthé Gyula adóhivatali gyakornokot ideiglenes minőségű adótisztító nevezte ki.

— **A hortobágyi legeltetés és öntözés.** A Hortobágy hasznosítási

kérdésének tanulmányozására küldött bizottság legutóbb, a mult hó 24-én tartott ülésén albizottságot alakított, hogy ennek után a kérdést minden oldalról tanulmányoztassa és előkészítse. Ez az albizottság Kovács József polgármester elnökle mellett most tartotta első ülését, melyen dr. Magoss György, Aczél Géza, Király Gyula, Varga Károly, Márton Imre, dr. Tüdös János és Juhász Ignác vettek részt. Az albizottság hosszabb eszmecsere után megbizta Király Gyula gazdasági tanácsnokot, hogy az e hó 17-én tartandó legközelebbi ülés elé oly javaslatot terjesszen, mely a legeltetés érdekeinek megóvása s az öntözés meghonosítása tekintetében irányt adni lesz hivatva. A bizottság aztán e betérjesztendő javaslat tárgyalásával kezdi meg érdemi munkálkodását.

— **A debreczen-hajdunánási vasut** e hó 22-én, délelőtti kilenc órakor tartja meg évi rendes közgyűlését a városháza nagytermében. A közgyűlésen, melyet megelőzőleg az igazgatóság ülésezik, részt vesz Weszprémy főispán és Kovács József polgármester is.

— **Szász ifjak Debreczenben.** Vették a következő felhívást. A nemzeti kormány magyar állami helyes politikájának szüleménye az, hogy hazai nyelvünk tanulására és tanítására a nemzetiségi intézetekben kiváló gond fordítanak s éppen a tanítói pályára törekvő nemzetiségi polgártársaink a magyar nyelv elsajátítására kötelezettek. Folyó évi június 10-15-től szeptember 10-ig terjedő három óra 25 szász tanítóképzésdés óhajt e célból városunkba jönni s mivel anyagiakban szükségét szenvednek a magyar nyelv elsajátíthatása érdekében és három havi teljes ellátásért cserében szives készséggel ajánlják fel szolgálataikat, hogy ők viszont a családtagjaikat német nyelvre és esetleg zenére oktassák. A nagy Debreczen, e régi és híres város társadalmának elő kell segíteni e 25 szász ifju törekvését s bizonyára akad 25 jó magyar ház, mely őket szivesen fogadja magába s megkedveltetni velök nemzetünket és szép nyelvünket! Kik ily ifjakat házukba fogadnak, szíveségüknek hasznát is élvezik s amellet egy-egy téglát illesztenek a nagy magyar nemzeti állam épületébe! Kérem polgártársaimat, legyenek szivesek ajánlataikkal minél előbb dr. Baresa János főiskolai tanár urhoz (lakik Péterfia-utca 69. sz. a.) akár írásban, akár naponta déli 12 órától délután 3-ig személyesen fordulni. Csak akkor lehet erős magyar állam, ha a haza hivatalos nyelvét minden honpolgár tudja, szereti, használja és műveli, másrészt régi igazság az, hogy mindenki annyit ember ahány nyelvet beszél s így nekünk sem szegényünk, ha hazánk nyelvén kívül más nyelvet is tudunk! Debreczen, 1907. június 4. Tisztelettel: Oláh Károly tanácsnok.

— **Ülések az ipartestületnél.** Az ipartestület előjárósága csütörtök délután 5 órakor tartja meg rendes havi ülését. — Pénteken délután (rendes békéltető tárgyalás lesz. — Vasárnap az ipartestületi hitelszövetkezet tart délelőtti tíz órakor a diszteremben közgyűlést.

— **A vihar által szétvert lóállomány.** Hajdusoboszló környékén tegnap nem kevesebb mint 45 vadul száguldó lovat és 4 csikót fogtak össze, amelyeket a tegnapi erős vihar valószínűleg a Hortobágyon legelő loállományból vert szét. A tulajdonosok a szoboszlói hatóságnál vehetik át lovaikat, természetesen megfelelő igazolás mellett.

— **Várható termés Hajdúvármegyében.** Az ország szaktudósítójának össze-

gezett szakjelentését várható terméstről most adja közre a földmivelségi kormány. A becslés szerint a Hajdúvármegyében mivelés alatt álló 138,400 katasztr. holdnyi terület egy-egy holdján 7 és fél métermázsányi átlagos termés, az egész területen tehát 1.038,000 métermázsas gabona várható. Vajha ros jó sok volnánk: de mi kissé nagyon is optimisztikusnak tartjuk ezt a becslést.

— **Elgázolt gyermek.** Matkó József Nyil-utca 85 szám alatti kocsi-legény tegnap délelőtti gazdája talyigáján hajtattott a Csonka-utca kerületén. Matkó azonban merő kedvtelésből oly gyorsan hajtattott, hogy az utcán keresztül siető Püspök Sándor öt éves gyermeket a ló elütötte, majd pedig keresztül gázolt rajta. A fiúcska a fején és mellén szenvedett sérüléseket és vértől borítottan terült el az utca közepén. A szerencsétlenül járt gyermeket a járó-kelők hazaszállították szüleinek Csonka-utca 35 szám alatti lakására, hol most a leg gondosabb ápolásban s gyógykezelésben részesül. A rendőség Matkó ellen szigorú eljárást indított, ami igen helyes is, mert az utóbbi időben a vigyázatlan hajtás egy más utcán idez elő többé-kevésbé súlyosabb baleseteket s szerencsétlenségeket.

— **„Rakóosi” jótékony asztaltársaság** június 2-án, vasárnap alakul meg. A társaság egyedüli célja a szegény iskolás gyermekek felruházása felekezeti és nemi különbség nélkül. A tisztikar a következőképen alakult meg. Elnök Parti Ferenc, al-elnök Torma Lajos, pénztárnok Kovács Aladár, I. ellenőr Selmeider Mihály, II. ellenőr Krause Gusztáv, titkár Schwarc Dániel, jegyző Hajnal Gyula és 16 választmányi tag. Az asztaltársaságnak már eddig is számot tevő tagjai vannak.

— **Sertésvész.** Nagylétán teljes mértékben kiütött a sertésvész, ami miatt a sertés forgalomtól a községet teljesen elzártak, így se onnan, sem oda sertéseket szállítani tilos.

— **Eltűnt gyermek.** Vinterberger Mária jelenházi ápoló, 12 éves gyermek Marsalkó Jánosné lakásáról eltűnt. Körözik.

28° C. A hőmérséklet maximuma az ideai tavaszon immár negyedszer kereste föl Debreczen. Semmi örömmünk benne. S olvasván a meteorológiai intézet jelentését, hogy a legnagyobb meleg (28° C) Debreczenben volt hétfőn, mélabusan nézünk a nyár elé. Mi lesz velünk akkor, milyen magas és milyen állandó lesz ez a maximum akkor Debreczenben, ahová a jó hűvös depresszió olyan-olyan ritkán téved el. T. meteorológiai intézet, mi tehát nem kérünk a maximumos dicsőségéből. Hess innen, csunya s mindenekeletti forró maximum!

— **Pályázat tervezésre.** A szatmári ipari faiskola tervrajzainak elkészítésére pályázatot hirdet a kereskedelmi miniszter ur. A pályázati tervrajzok 1907. július hó 15-ig nyújtandók be a kereskedelmi miniszter segédhivatali igazgatóságánál, ugyan itt lehet szerezni teljes tervezési programot. Az első terv díja 1000 korona, a másodikiké 700 korona, a harmadiké 400 korona. A díjat nem kapott tervek közül kettőt a miniszter 200-200 koronáért meg fog venni. A pályadíjak a feltételeknek alakilag megfelelő és legjobb pályaműnek szerzőinek lesznek kiadva.

— **Megtévelyodott leány.** Izgalmas jelenetnek volt színhelye tegnap délelőtti a Simonffy-utca 1. szám alatti Schwarc-féle elhelyező intézet. Ugyanis a délelőtti folyamán ott tartózkodott Kun Aranka 24 éves nagyváradi illetőségű pincérleány, akin váratlanul az elmezavar tünetei kezdtek mutatkozni. Értelmetlenül össze-vissza beszélt mindent, majd pedig megtámadta az intézetben lévőket. Erre mentőket hívtak, kik beszállították a szerencsétlen leányt a közkórházba.

Tegnap halottak. Tegnap a helybeli anyakönyvi hivatalnál a következő haláleseteket jelentették be: Oláh Rózsa ev. ref. 17 hónapos, Kovács Sámuel ev. ref. 48 éves, Szabó János ev. ref. 52 éves, Zámbo János ev. ref. 1 hónapos, Tóth Lidia ev. ref. 3 hónapos, Kardos Gyula ev. ref. 4 hónapos, Kardos Imre ev. ref. 45 éves.

Kutyaszájkosarak, nyakszizjak, korbácsok, vezető szizjak és ostornyelek Mentze áruházában Kossuth-utca 4.

Úti készletek, kézi bőröndök női kézi táskák, pénz-, szivar- és cigarettatárcák a legszebb kivitelben Mentze áruházában, Kossuth-utca 4. szám.

Mulatságok.

A homokkerti olvasóegylet minden tekintetben sikerült mulatságot rendezett, amelyen jelen voltak. **Asszonyok:** Bárány Lajosné, öz. Bodor Mihályné, Csomós Jánosné, ifj. Pest Jánosné, Gáll Mihályné, Kövér Gyuláné, Kiss Józsefné, Lukács Mihályné, Lőrinczi Ferencné, Marosán Andrásné, Molnár Sándorné, Nagy Istvánné, Orosz Sándorné, Pálfi Lajosné, Placsó Jánosné, Regőczy Józsefné, Sipos Sándorné, öz. Takács Istvánné, öz. Tökés Lajosné, Waschmann Fmánuelné, öz. Vágó Jánosné. **Vedres Gáborné, Leányok:** Borsos Juliska és Zsuzsika, Dobra Rózsika és Ilonka, Gáll Eszti, Lukács Juliska, Molnár Lidike, Nagy Rózsika, Nagy Erzsike, Nagy Mariska, Okros Mariska, Oláh Jolánka, Pálfi Juliska és Rózsika, Raesó Heléna, Regőczy Zsuzsika, Sipos Eszti, Takács Eszti és Juliska, Varga Margitka, Wachsmann Etus.

Éjszakai hírek.

) Megölte a menyasszonyát. A párisi esküdtsek egy gyilkossági pörben mondott ítéletet. Gedaut Etienne hetvenéves magánzó, gyermekei unszolására, akiknek terhére volt, elhatározta, hogy nőül veszi Bolothe Karolina derékfűző-készítőnőt. A leánnyal elhitették Gedaut gyermekei, hogy apjuknak vagyona van s a leány kész volt, hogy nőül megy az aggastyánhoz. Esküvő előtt a menyasszony részletekben 1200 frankot kapott vőlegényétől s két héttel az esküvő előtt jövendőbelije házához költözött. Itt azt meggyőződést szerzett a menyasszony, hogy vőlegényének megtakarított vagyona éppenséggel nem több annál az 1200 franknál, amit tőle már megkapott. Nem akart már tudni sem a vőlegényéről és régi sze-

retőjéhez, egy mészáros legényhez költözött. Gedaut megleste a nőt egy alkalommal és őt revolverrel agyonlőtte. Az esküdték Gedaut fölmentették.

) Léghajón az északi sarkig. A Wellman-expedíció ma indult el Fridthjof nevű hajóján a Spitzbergák felé. A hajón 80 láb hosszú léggömböt visznek magukkal.

Távirat és telefon.

Vihar a házban.

Budapest, június 4. Mikor ma a képviselőház ülésének végén az elnök a cselédtörvény 61. szakaszának vitáját bezárta, általános feltűnés között kérte Kovács Ernő függetlenségi képviselő, hogy allapításék meg a határozat-képesség. Ekkor kitűnt, hogy a teremben csak 94-en vannak. Erre az elnök az ülést 15 percre fölfüggesztette. Szünet-alatt a képviselők izgatottan tárgyalták a dolgot. Többen Kovács Ernő köré sereglettek és hevesen kikelték eljárása ellen. Mezőssy államtitkár pedig azt mondta Kovácsnak.

— Amit tettél vagy tapintatlanság, vagy hülyeség!

Kovács azzal védekezett, hogy a következő szakaszhoz módosítást akart benyújtani, ezt óhajtotta volna ezalatt az idő alatt elkészíteni.

Budapest, június 4. Kovács Ernő képviselő ma a Házbeli incidens miatt Zichy Vladimír- és Holló Lajosjal provokáltatta Mezőssy államtitkárt, ki segédeül Nagy Emil és Jankovich Márton képviselőket nevezte meg. Az ügy azonban békés elintézés nyert.

A vasutas javaslatok.

Budapest, június 4. A házban holnap hozták meg a két vasutas törvényjavaslat-tárgyalását. A javaslatok általános vitáját egyesíteni fogják.

Erzsébet királyné szobra.

Bécs, június 4. Ma délelőtt nagy ünnepek keretében leplezték le a Hofburg közelében lévő Volksgartenben néhai Erzsébet királyné emléksobrát, melyet Bécs városának lakossága készíttetett. A város azon utcái, melyeken ő Felsője Schönbrunnból jövet végighajtatott zászlóval diszítették föl. A házak virágokkal, cimerekkal és lobogókkal voltak feldiszitve. A közönség a nagy eső dacára is, sűrű sorfalat állt végig az utcákon lelkesedéssel üdvözölve ő Felsőjét és kíséretét.

Az oroszországi események.

Berlin, június 4. A Wolff-ügynökség jelenti Lodzról 3-iki kelettel: Két titkosrendőrré bombát dobtak, amely úgy a rendőroket, mint husz más embert megsebesített. Az arra haladó Dunskevola nevű gyárost revolverlövés érte, amely rögtön halálát okozta.

Gyilkosság a pusztán.

Székesfehérvár, június 4. A szomszédos Fűvészpuzta mellett eddig ismeretlen tettesek meggyilkolták és kirabolták Magyar János fiatal legényt, aki Gulner Gyula

pestmegyei főispán uradalmában volt alkalmazva. Magyar János szokta naponta a postát is Fehérvárról Pötöllére szállítani. Hétfőn délelőtt Fehérvárról mintegy 1000 koronával elindult kocsijával Pötölle felé. Utközben rablók támadtak rá. Előbb lelőtték két lovát, azután Magyar két lövéssel agyonlőtték és kirabolták. Csak később találták meg kolttestét arra járó emberek, mellette hevert kifosztott táskája, közel hozzá felborított kocsija és agyonlőtt lovak. A helyszínén Székesfehérvárról Sárkány vizsgálóbíró szállt ki. A rablógyilkosok kézrekerítésére széleskörű nyomozást indítottak.

A francia tengerésztájk.

Páris, június 4. Thomson tengerészetiügyi miniszter fogadta a tengerészek védőbizottságának küldöttségét, amelynek elnöke előadta a tengerészek követeléseit. A követelések főpontja a fél zsoldra vonatkozó törvényjavaslat intézkedéseinek megjavítása, valamint a sztrájkolók büntetlensége. — Thomson tengerészeti miniszter rámutatott azokra az intézkedésekre, amelyek legutóbb történtek a jegyzékbe fölvetett tengerészek támogatása terén és kifejtette, hogy ezekkel az intézkedésekkel az érdekelt körök követelési teljes mértékben megvalósítottak már. A tengerészeti bizottság mérlegelni fogja még, hogy mit tehet ezenkívül. Szükséges azonban, hogy az agitáció végre megszűnjék. Ha a sztrájkot azonnal félbehagyják, senkit sem fognak megbüntetni. A miniszter fel fogja szólítani a társaságokat, hogy személyzetükkel szemben a legmesszebbmenő enyhességgel járjanak el.

Többszörös gyermekgyilkos.

Rozsnyó, június 4. Luby Jakab dobsinai cipészmeister ma baltával agyonverte három kis gyermekét és inasát. Örült tettét a feletti dühében követte el, hogy a rozsnyói járásbíró elítélte 20 korona pénzbüntetésre, melyet nem tudott kifizetni így fogházbüntetéssel kellett volna megváltania. Lubyt letartóztatták és egyben elmeorvosi megfigyelés alá veszik.

Törvénytörvények.

§ Gondnokság. A debreceni kir. törvénytörvény Vasadi Kálmán hajdusozoboslói illetőségű 67 éves lakost gondnokság alá helyezte.

Szerkesztői üzenetek.

Érdeklődő. Igenis a debreceni ev. ref. egyház is helyezett el egy igen szép, diszes korszort a hajduböszörményi Boeskey-szoborra.

Kiadja: a „Debreczen” Hirlapkiadó Vállalat Részvénytársaság.

TOURISTA INGEK
4 ÉS 5
KORONA
FEKETÉNÉL

RÁCZ HERMAN

••• „ANGYAL” drogueria-üzlete •••

Debrecen Piacz-utca 42. szám, szemben a Hungária kávéházzal, ajánlja
a legmegbízhatóbb minőségben tartott háztartási cikkeit.

Padlólackok Parquette-fényesítők Linoleumlackok

különböző színekben.

„CHRYSANTOLIN”

a legmegbízhatóbb poloska- és rovarirtó szer, mert felülmúlja az összes eddig létező
szereket.

Réztisztító folyadék és pomádék. Ezüsttisztító szappanok, folyékony Aranyozók
különböző színekben.

„TABACCÓ” és különböző molyporok!

Donogán és Somossy

céghez Debreczen, Kistemplombazár
megérkeztek a tavaszi divat

gyönyörű ujdonságai!!

Zsolnai és brassói szövetek.

Angol és Francia divatkelmék.

Bluz selymek. Napernyők. Övek.

Menyasszonyi kelengye. — Kész fehérnemű.

Óriási szőnyegraktár

! 14—16 éves !

kifutó fiúk havi fizetéssel fel-
vétetnek a kiadóhivatalban:
Arany János-utca 2-ik szám,
(Hungária kávéház).

Akinek kiadó lakása van,
aki lakást keres,
tegyen közzé egy kishirdetést a
„DEBRECZEN”-ben.

Bankegyesület Részvénytársaság DEBRECZEN.

Van szerencsénk értesíteni, hogy a Bankegyesület Részvénytársaság cég alatt
800,000 korona részvénytőkével alapított pénzügyintézet működését Debreczenben, Piacz-utca 72.
szám alatti üzleti helyiségeiben megkezdte.

Intézetünk foglalkozni fog a banküzlet összes ágazatával.

Leszámitól váltókat, utalványokat, nyílt számlákon alapuló követeléseket stb.

Törlesztéses- és kamatozó kölcsönt nyújt jelzálogi bekebelezés mellett földbirtokra
és házakra.

Előleget ad értékpapírokra és árukra.

Vesz és olad értékpapírokat, érepenzeket stb.

Átvész tőzsdél megbízásokat.

Elfogad betéteket könyveeskékre, folyó- (cheque)-számlára és pénztári jegyekre
kamatoztatás céljából.

Bankegyesület Részvénytársaság.

Igazgatóság:

Elnök: Gróf Degenfeld Pál nagybirtokos
Téglás.

Alelnök: Geiger Simon kereskedő és föld-
birtokos Debreczen.

Adler Samu tak.-pénztári igazgató Szoboszló.

Bleyer Mór nagybírló és birtokos Debreczen.

Ernst Vilmos igazgató.

Ifj. bozzai Bozzay Pál birtokos Debreczen

Hajnal Samu nagybírló Debreczen.

Mandel Samu birtokos Kaba.

Rosinger Lajos birt. és nagybírló Debreczen.

Stern Péter nagybírló Ujfehértó.

Dr. Lukáts Emil ügyész.

Házasság.

25 éves özvegy 240,000 korona vagyonnal
jellemes úrral óhajt házasságra lépni. Eljegy-
zés megkívánatik, de nem feltétel. Névtelen
levelek nem vétetnek figyelembe. — „Ideal”

Berlin 7.

428

HÁLA

késztet engem, hogy minden tüdő- és torokbajban
szennedővel szivesen és díjtalanul közlök, mely
módon szabadult most már tanító fiam egy egy-
szerű, olcsó és hatásos termék által hosszadalmas
szennedéstől.

H. Baamgartl, Gastwirt in Neudeck bei Karlsbad.

APRÓ HIRDETÉSEK

Dija: 10 szög 40 fillér, minden további szó 4 fill., vastagabb betűkkel szedett szó 6 fill.

Levélbeli tudakozásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg beküldetik.

— Apró hirdetések előre fizetendők. —

Egy házmester, nős, a házhoz, egy másik házmester, nős a kertben, egy bejáróné vagy takarítóné és egy fiúgyerek hetesnek felvétetik Arany János-utca 59. sz. a. 447

Postakönyveket félárban lehet venni a kiadóhivatalban.

Lapelárusítók, fiúk, asszonyok, férfiak ujságárusításra felvétetnek a „DEBRECZEN” kiadóhivatalában Arany János-utca 2. szám.

Derék diszitónó fix fizetéssel állandó alkalmazást és tanulóleányok felvétetnek. József kir. herceg-utca 6. Gyórfy Károly női-divattermében.

Fiatl, szép írásu, könyvelésben is teljes jártas, okl. jegyző, conditio hiányában bármely irodai alkalmazást elfogad. Szíves megkereséseket „Beesületes” alatt kiadó továbbít. 491.

Villamos világítás,

villámhárítók, villamos házi csengők, házi- és magán telefonok, berendezések és javítások. Évi jókarban tartási bérlet. Szakszerűen és olcsón mindenféle villamos felszerelési anyagok, gyógyászati műszerek és kerékpár alkatrészek raktára. Készít és javít a legkomplicáltabb munkákat. 129

FÖLDVÁRI L.,
„Debreczeni Első
Elektrotechnikai vállalat.” Kossuth-utca 1.

Tanulók felvétetnek.

VAS G.
összes munkái
1-13 diszkötésben, Új
36-40 forint helyett csak
24 forint
Harmathy
könyvüzletében és
Füvészkert-utca 14.
Telefon 374.
Könyvjegyzék ingyen.

„VERGÉ” egészségi szivarkahelyet különlegességek olcsón kaphatók.

Napernyők

óriási választékban
és feltűnő

olcsó árak mellett

Bosznay J. és Társa

divatáruházába

Debreczen, Kossuth-utca 5.

A cégünknel vásárolt ernyők huzatát, ha egy vagy két év alatt elszakad, teljesen díjtalanul ujjonnan behuzatjuk

SZÖNYEGEK

jutta, spárga, hollandi, kiddemünster, tapasztry, veloux, futó- és szalonszőnyegek minden nagyságban, torontáll szőnyegek, díványterítők, — butorszövetek és creppek, vialszkos vászon

legolcsóbb szabott árban.

Ágy- és asztalterítők

szövet- és oslpkeffüggönyök, stórok

SZABÓ LAJOS FIAI

divat-, vászon- és szőnyegáruháza

DEBRECZEN,
Rózsá-utca 1. szám.

Alapított 1842. évben.

Az 1904. évi St.-Louis-i világ-kiállításon „Grand Prix”.

Jobban tisztít, mint minden más fémfiszítőszer

Bartha István

kövező mester

Debreczen Dobozi-ut.

Elvállal

utak, járdák és udvarok

kikövezését

terméskövel és téglával

jutanyosan.

Költségvetés díjtalan.

Köszvény!

ellen ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja és rendel betegeinek a híres

Király-balzsamot

az egész világon ismert legjobb gyógyszer. egy nagy üveg 2 K. Vidékre egy üveg 2 k. 65 f., 3 üveg 6 k. 65 f. bérmentve utánvétellel.

Egyedüli készítő
Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerész
Debreczen.

Csuz!

VASZON ÁRU

fehérneműek, valamint sifonok és paplanlepedő-vásznak, virágos és osikos csinvatok, damaszt étkező- és aszur kávésterítők, damaszt- és frottir törölközők, törő-kendők, és nankingok, valamint kész női fehérneműek és paplanok a

legolcsóbb szabott árban.

Női ruha divatvásznakból

mintákat kívánatra készséggel küldünk.

MOSÓ ÁRUK

női ruhákra, budai kékfestő voálok, cosmanosi savannak, judish foulard, Batist, Atlas, Satin. 120 cm. széles sima szines francia batistok, angol zefirek, szeb vásznak

legolcsóbb szabott árban.

Kész női ruhák és bluzok

himzett batistban, vászonban és pongés selyemben

KÉSZ FEHÉRNEMŰEK

vászon, sifon és batist női ingek, nadrágok, háló köntösök és alsó szoknyák, sima és himzett kész aghuzatok, selyem, lüster és cloth alsó szoknyák, karton, kasmir és selyem paplanok, matrácok

legolcsóbb szabott árban.

Férfi ingek, lábravalók,

hálóingek, gallérok, kézelők, nyakkendők és divatzebkendők

BRASSÓI SZÖVET

férfi és gyermek ruhákra, valamint angol férfi ruhaszövetek, tennis kelmék, nyári mosó szövetek, hozzávaló belésárak, turista ingek

legolcsóbb szabott árban.

Férfi ruhaszövet.

Mintákat kívánatra készséggel küldünk.

Napernyők!

francia P. D. jegyű fűzők, arozfátyol, divatövök, csipke- és selyemsálók, batiszt- és csipkegallérok, nyakkendők, keztük, gyöngy- és bőr divattáskák, csipke-, szalag-, selymekendők

legolcsóbb szabott árban.

Harisnyák nők, férfiak

gyermekek részére állandó nagy választékban

SZABÓ LAJOS FIAI

divat-, vászon- és szőnyegáruháza

DEBRECZEN,

Rózsá-utca 1. szám.

Alapított 1842. évben.